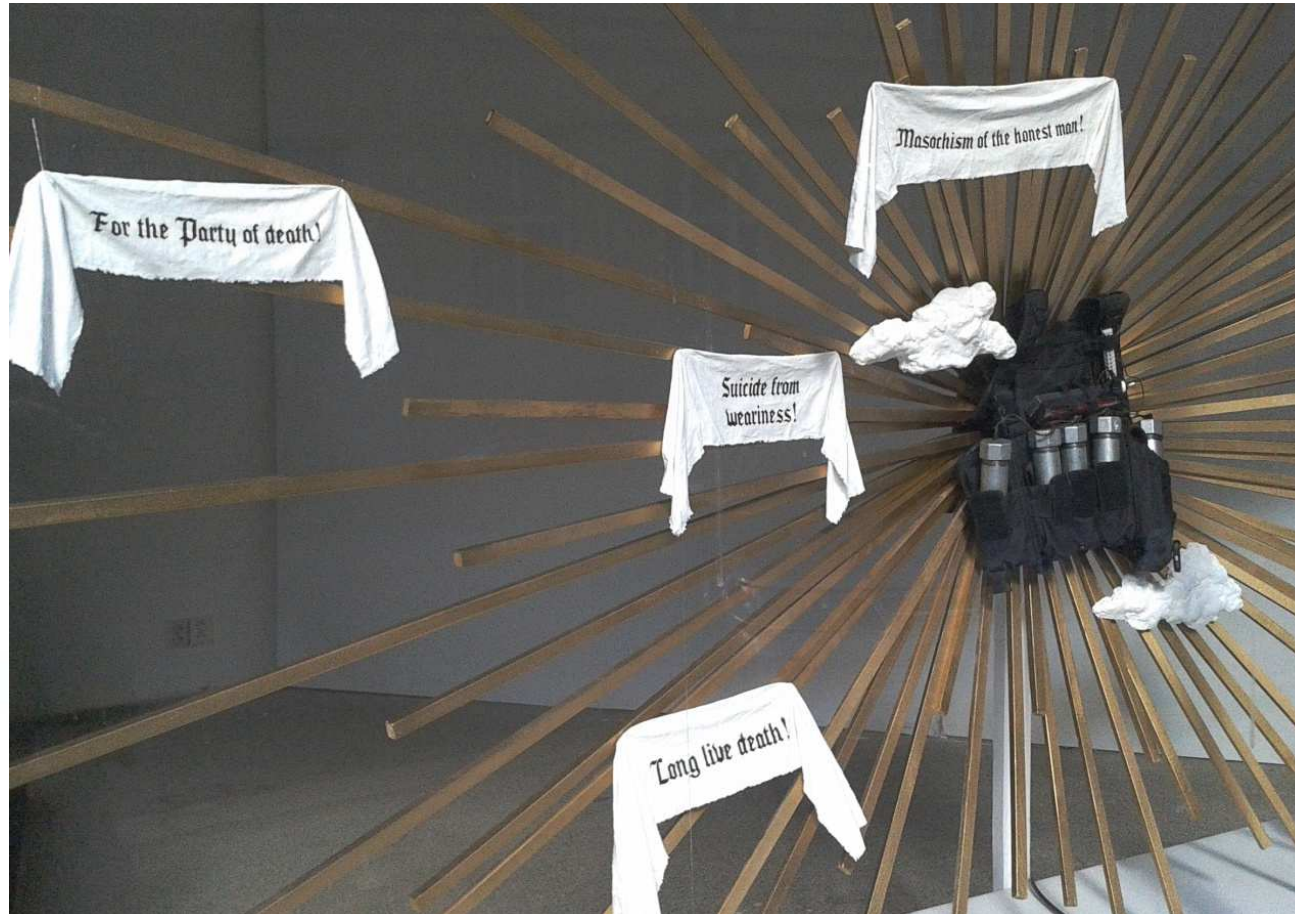
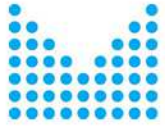

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Psychologické aspekty radikalizace

Aktuální trendy v psychologii katastrof, TF ČMPS
GŘ HZS 24/10/2016
© PhDr. Štěpán Vymětal, PhD.
OBPPK MV ČR

Obsah

1. CZ zkušenosti (osamělí útočníci)
2. Psychologické souvislosti radikalizace

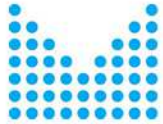
Olga Hepnarová (1951-1975)

- dcera bank. úředníka a zubařky
- psychické obtíže od dětství (probl. v kontaktu s lidmi)
- 8 třída ZŠ záškoláctví (psychiatrie)
- vyučena knihařkou
- postupná ztráta kontaktu s rodinou
- zam. řidička
- žila na chatě...

- porucha sex. identity (Bi)?
- 1970 žhářský útok na usedlost otce
- paranoidní tendence – („ostatní jí chtějí ublížit“)
- motiv pomsty společnosti
- plán rozšířené sebevraždy/“hlasité bouchnutí dveřmi“

Útok

- Plán 1 = bombový útok
 - Plán 2 = střelba automatickou zbraní na Václ. nám. (střelecký kroužek)
 - Plán 3 = útok nákl. automobilem:
Motiv: pomsta společnosti
 - S přípravou
 - Zabalila si věci do vězení
 - Zaslala novinám dopisy o plánu
 - Útok: 10.7.1973 (22 let) najela na tram. zast. do 30 lidí. 8†, 12 zraněno.
 - K skutku se hrdě hlásila.
 - Litovala, že nezabila i rodiče...
 - Dle ZP porucha osobnosti, ne duš. choroba
 - Oběšena 1975 (poslední popravená žena v ČSSR)
- ...(2 filmy, 1 hra)

A pěstování myšlenek je také velká práce, se
má sehnat sama sebe rozhodit, když se
vše prokromě, někdy je potrestána, někdy
je srovnána. To je můj rozsudek.

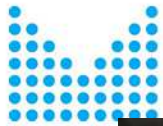
„Já Olga HEJNAROVÁ, oběť vaší bestiality, z
odsuzuji vás k trestu smrti přejetím
a prohlašuji, že za můj život je x lidí
málo. = Osta, non rube =“

A pakomě mám jednu směšnou poznámku. Patří
novinářům, novinářům, ovšemže se nejmenší o
abychom vypravovali pravděpodobně, abychom
přičítali knihy o obětech obětí.

Olga Hejnár 7.7.73 Těloji. Olga Hejnár

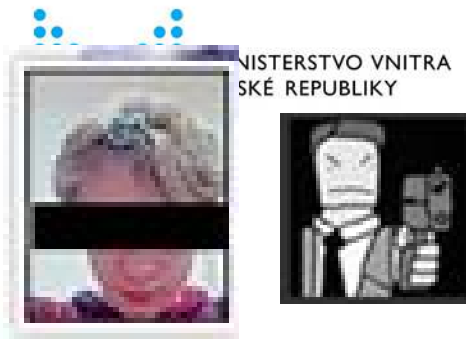
- Z dopisu novinám: 7/1973: „... To je můj rozsudek: Já Olga Hejnárová, oběť vaší bestiality, odsuzuji vás k trestu smrti přejetím a prohlašuji, že za můj život je x lidí málo... prosím oznamte to veřejnosti“

Plán útoku v metru „Lesní vrah“ Viktor Kalivoda (1977-2010)

- Plán vystřílet plný vagón metra C (Kobylisy-Nádr. Holešovice) –“nová trať, tolik to nehází“, zkoušel, ale neodhodlal se...
- Útok 2005 (28 let): Střelba do krav, pak 3 vraždy v lese (náhodné oběti)
- „vnitřní hlas Olgy Hepnarové“ (inspirace)
- Činu nelitoval
- Doživotí, sebevražda
- ZP: svéprávný
- V dopise na rozloučenou náznaky psychotických příznaků (?)
- Matka lékařka, otec v NATO v Bruselu
- Vyšší intelekt, uzavřený, samotář, průměrný prospěch, emočně plochý nedokončil 2 VŠ (selhávající/nejasné cíle)
- 6 měs. policista, řidič tramvaje, bez PP
- legální zbraň
- 2 sebevražedné pokusy (?)
- Bez vztahu (?)
- 2004 vítěz soutěže v TV

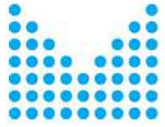

Plán bombového útoku Gymnázium Nový Bydžov 2009

"Člověk se narodil a na sto procent chcípne. Žijeme tedy kvůli bolesti, strachu, utrpení a smrti. Sebepoškozování je cestou k pochopení smyslu života. Myslím to naprosto vážně". (AtoM, internet)

- Student 17 let
- Průměrný, nenápadný, bezproblémový, úspěšnější byl jeho bratr
- **Aktivity na internetu** (sex.deviantní obsahy, agresivní obsahy, inspirace útokem v Columbine, tvorba klipů, rasistických komiksů)
- **Plán NVS**, se zablokováním dveří, signály dal spolužačkám
- Krátce po útoku ve Winnendenu (D)
- **Skryté zájmy na internetu**: autentická - střelba, mrtví, násilí; obdiv k útočníkům + **příprava**
- Odhaleno ÚOOZ (útok nerealizován)
- Podm. trest 14 měsíců

Tvorba mladíka

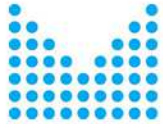

Útok na bytový dům výbuchem plynu Antonín Blažek (1955-2013)

- 57 let, ženatý
- Vyučen, zam. jako obráběč kovů, vězeňský dozorce, policista...
- Po motonehodě změna osobnosti?
- Dříve 2x před soudem (hanlivé urážky)
- Dle znalců z 2010: smíšená porucha osobnosti s disociálními a histriónskými rysy, příčetný, bez psychické choroby
- Osobnostní svéráz: konfliktní, kverulant, podivín, zahořknutí...
- Spory se sousedy (dluhy ve FO)
- V existenční krizi (exekuce, bezvýchodnost, před vystěhováním)
- Frenštát p. R.
- 17.2.2013 v 04:00 pustil a zapálil plyn
- Plánoval, zablokoval vchody
- Motiv pomsty sousedům
- Zemřelo 6 lidí, 11 zraněno.
- Rozšířená sebevražda (?)

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Aktivní střelec v restauraci v Uherském Brodě Zdeněk Kovář (1951-2014)

- 63 let
- Elektrikář, 10 let nezaměstnaný
- Vlastní RD
- Psychiatrická manželka (schizofrenie)
- Trestně bezúhonný
- Přestupky proti veřejnému pořádku
- Psychicky „ok“?
- Osobnost: tichý, uzavřený, konflikty se sousedy, pocity křivdy...
- Postupné hromadění agrese
- Legální držitel zbraní
- Spouštěč: Policejní výzva k přezkumu způsobilosti/ZP (?)
- Nápodoba? Inspirace v médiích/aktuálními útoky ve Francii 2014?

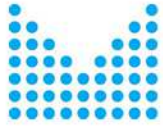

Situace

- 24/2/2014, čas oběda (12:30), Uherský Brod, oblíbená restaurace Družba
- Plánoval
- Obešel více restaurací, vybral tu s nejvíce hosty
- 2 krátké zbraně
- Bez varování okamžitě zastřelil 8 osob
- Oběti byly náhodné
- Dále volal TV Prima, stěžoval si na šikanu a lhostejnost úřadů
- Předstíral držení rukojmích
- Při zákroku PČR se zastřelil (rozšířená sebevražda?)

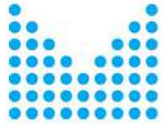

PSYCHOLOGIE NÁSILNÉ RADIKALIZACE

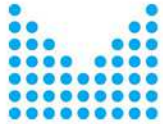
- Breivik, Charlie Hebdo, zahraniční bojovníci, Uherský Brod, IS, Boko Haram, východní Ukrajina, German wings?
- Radikálové jsou v každé zemi (fašisti Rak, Švédsko, VB; KKK v USA...Radikální islám, IVČRN...)
- 60-70% radikálů je známo poskytovatelům MH služeb!?

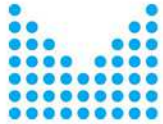
Co to je násilná radikalizace

- O radikalizaci se začalo mluvit po 11.září 2001, téma se více prosazuje 6 let.
- Komplexní téma (historie, politologie, sociologie, mezinárodní vztahy, psychologie...)
- Francouzský/EU přístup (zkoumá motivaci, identitu, selhání integračních modelů v Evropě, psychologický podklad)
- USA přístup – studuje proces, ne příliš ideologické faktory
- Nelze provádět jednoznačné profily radikálů/teroristů
- Otázka PROČ se zradikalizovali (většina radikálů dříve žila životy obyčejných lidí, nejde jen o jedince z okraje společnosti...)
- Rychlost procesu (někdy jen 3-4 týdny!)
- Zvyšování radikalizace žen
- Role internetu a sociálních médií (nejen)
- Zdroje příbuzné (gangy, extremismus, terorismus)
- O islámu je třeba mluvit, jinak u lidí narůstají obavy islámského terorismu...
- Protiradikalizační strategie EU...

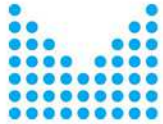
Aktuální témata psychologie radikalizace

- Osamělý útočník
- Seberadikalizace jedince
- Měkké cíle, útoky aktivních střelců
- Síla propagandy (rekrutování, on-line radikalizace vs. podpora soudržnosti komunity)
- Hlasy obětí terorismu (=preventivní efekt)
- Souvislosti migrace
- Selhávání integrace cizinců
- Organizované skupiny/buňky
- Jedinec vs. skupina
- Foreign fighters (zahraniční bojovníci), velký rozsah, konvertité, navrátilci jako nová evropská hrozba
- IS, Boko Haram (militantní radikální islám)
- Ukrajina a Rusko... (hybridní válka, propaganda)
- Radikalizace většinové společnosti, koncept polarizace, (východní Evropa, Německo, Švédsko...)

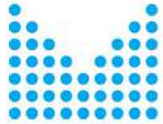
Nová definice radikalizace (GB)

- Vůle použít, podporovat či facilitovat násilí
- 3. vlna teroristů (rekrutování a radikalizování v GB, 2. generace emigrantů, se sekulárním vzděláním...)
- Propaganda (off-line and on-line nábor a radikalizace)
- Výzkum: Identita, indoktrinační faktory, sociální faktory, zdraví, osobnost...
- Rizikové a ochranné faktory...

Tradiční policejní model cíleného/záměrného násilí

- 1) Rozhořčení (p. nespravedlnosti)
- 2) Násilná ideace (myšlenky na čin)
- 3) Zjišťování informací a plánování útoku
- 4) Příprava před útokem
- 5) Pokusy/zkoušení
- 6) Útok (finální akt)
(eskalace-deeskalace)

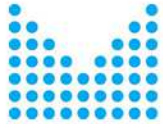

Proces radikalizace

Faktory zájmu o radikální myšlení:

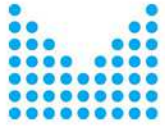
- Mladý věk (hledání identity)
- Vnímaná nespravedlnost (zkušenost s diskriminací)
- Kontakt na někoho z radikální skupiny
- Obtížnější podmínky (materiální, prosazení)
- Uzavřenost (bez přátel, oběť šikany, sociální izolace, nedostatek skupinové identity...)
- Psychické potíže
- Problematická historie

→ vyhledávání radikálních skupin → identifikace se skupinou → proměna v extrémního radikála

5 patrový model (rozhodovací proces)

- **Přízemí**=interpretace špatných podmínek jedincem (pocit nespravedlnosti, nerovných šancí své skupiny, p. že to nelze legitimně ovlivnit)
- **1. patro**=vnímám možnost boje proti nerovnému zacházení
- **2. patro**=přesun agrese
- **3. patro**=„morální závazek“ (nová morálka, angažovanost, pocit, že změnu je nemožno nastolit legálními cestami-zajímám se o radikální ideologie, ale zatím jsem neškodný)
- **4. patro**= ztuhnutí kategorického myšlení+vnímaná legimitita teroristické organizace (rozhodnutí se připojit k rad.skupině. Rad.skupina s její morálkou se stává ústředním prvkem každodenního života jedince. Stávám se členem teroristické buňky (přes náboráře) nebo „osamělým útočníkem“ (sebegenerovaná cesta)
- **5. patro**=teroristický útok a potlačení tlumících mechanismů (p.sebezáchovy, svědomí, odbrzdění) . Ztotožňuje se s přesvědčením radikální skupiny. Jedinec věří, že lze dosáhnout ideální společnosti, všechny prostředky ke změně jsou legitimní (vnímání civilistů jako nepřátel, podniknutí náhlého útoku).

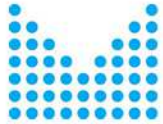
Výzkum muslimů GB

- jen 0,5-1% muslimské populace ve VB silně podporuje extrémní ideje.

Jací jsou?

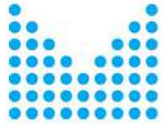
- Není v sympatiích gender rozdíl!
- Zejména mladí lidé
- Depresivní symptomy v anamnéze
- OS: méně flexibilní
- Spojení s on-line aktivitou
- Nikoliv e/migranti
- Nízký sociální kapitál

(info z konference RAN Health, Praha, 19-20/2/2015, Alexander?)

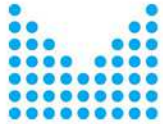
Výzkum džihádistů NL

- N=140 „radikálů“ cestujících do Sýrie (75% se dostalo do konfl.zón)
- Zdroj=policejní databáze
- Drobná kriminalita, vandalismus, útočníci, časná kriminalita, zneužívání v dětství, vážní-násilní útočníci, 18-35 let, 95% občanství NL, 82% druhá státní příslušnost, 18% pouze NL st. příslušnost, Marokánci 56%, 16,5% ženy, 83,5% muži.
- Vážné problémy v chování (14%)
- Psychiatrické diagnózy 53% (úzkostně depresivní porucha, schizofrenie, psychóza, Sui, MR, ADHD, bezdomovectví, narcismus, agrese v dětství, PTSS, deprese, hraniční os, kompulzivní por, autismus...)
- 3000+ EU bojovníků v Sýrii
- Psychosociální problémy vedou k sociální izolaci – riziko radikalizace
- Cesta do Sýrie = i způsob Sui pokusu
- Ale odlišná mentální realita západní a islámské psychiatrie!!!

Výzkum NL – navrátilci ze Sýrie

- N=76 radikálů/džihád
 - 7 žen: vážné problémy s identitou, deprese, DN, sex.násilí, Sui pokusy, fobie a úzkosti, por.příjmu potravy, sebepoškozování, por.os., PTSD.
 - 30 mužů: DN, naruš./probl. vztahy s rodiči, ultrarychlý sňatek (po 1 měsíci), příprava pro Hirja (1. cesta do Mekky...)
 - 25 mužů+1 chlapec: DN v dětství 2, psychotický otec 2, sui otec 3, narušené vztahy s rodič 7, paranoidní schizofrenie 7, psychóza 5, PTSD 6, hlasy stále 4, Djinn zkušenost 2, bludy 2, potkali Alláha/Boha 1, konspirační myšlení 8, hrozba st. institucím-nebezp.vyhrož. 4, drogy a alkohol 5, přerušení léčby/medikace na náboženském podkladě 7/3
- + záznamy hrozeb, násilí, obchod s drogami, ozbrojování, opakovaní pachatelé, pokus o vraždu, gay prostituce (džihádista č.3 v NL)...
- **Závěr: Klíčová se zdá porucha IDENTITY**

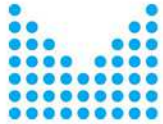
Lone actors (výzkum osamělých útočníků - Austrálie)

- N=98
- Často otázka duševní choroby/poruchy
- Mnohdy chybí Dg
- Musí mít určité plánování útoku
- Pocit morální superiority/výjimečnosti útočníka
- Frustrace/neúspěchy u žen
- Zkušenost s viktimizací
- Sociální vyloučení?
- Vztah ke zbraním
- Spouštěče k dalšímu stupni Rad
- 40% mělo MH Diagnózu (60% ne)
- Deprese, závislosti, disociální poruchy os, schizofrenie
- Časné varovné signály (všimli si učitelé, lékaři, přátelé, rodina)!
- **Závěr: MH=důležitý faktor, není 1 profil, nutný je holistický přístup**
- Častější MH faktory u osamělých útočníků než u skupinových útočníků!
- 100% mělo kriminální (drobnou) historii!
- ? Autistického spektra

(info z konference RAN Health, Praha, 19-20/2/2015, Ramon Spaaij)

CoE RAN (Expertní centrum Radicalisation Awareness Network)

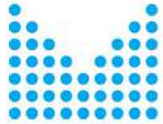
- Podporováno EK
 - Platforma pro expertízu a sdílení informací
 - Oblasti: Policie, vězeňství, zdravotnictví, zahraniční vztahy, prevence, deradikalizace, internet...
 - Ran deradikalizace (osvěta, školy, prevence terorismu)
 - Ran Health (souvislosti zdravotní, psychiatrické...)
- (N, Litva, Est., E, DK, Irsko, Slo, SWE, Hu, Fr, VB, CZ...)
- Ran Police
 - Ran @
 - Ran vězeňství...

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

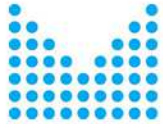
Projekt EU TERRA

- Terrorism and Radicalisation
- Síť zahrnuje oběti, bývalé radikály, experty, policy makery
- Nástroj (toolkit) pro identifikaci příznaků radikalizace
- Film
- Terra 2 (2014-16): výcvik lektorů, poradenství
- www.terra-net.ru
- www.terratoolkit.eu

CZ situace

- **Nehrozí akt. islámská radikalizace**
(malá komunita, integrace)
- **Otázka radikalizace populace proti menšinám**
(protiromské aktivity, zástupná oběť v situaci ekonomické krize, protiislámské hnutí/islamofobie/IVČRN...)
 - Podobně i jinde ve východní Evropě (ale už i Německo, Švédsko...)
- **Foreign fighters** (spíše okrajová věc)
- **Riziko osamělého útočníka**
- **Vliv ruské propagandy** (útoky na demokratické principy)

Radikalizace v CZ věznicích

- OBPPK MV ČR – výzkum radikalizace v českých věznicích (v rámci mezirezortního projektu)

1 fáze – vytipování jedinců (historických i aktuálních)

2 fáze – sběr dat z dokumentace

3 fáze analýza dat

Cíl: Identifikace osobnostních, behaviorálních a sociokulturních charakteristik a rizikových faktorů.

Příprava podkladů pro vzdělávání pracovníků VS, zvýšení povědomí.

- Publikace: Psychologie radikalizace (v přípravě)

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

www.mvcr.cz/psychologie

stepan.vymetal@mvcr.cz

Děkuji za Vaši pozornost 😊